

Nr 1

Utrikesutskottets betänkande i anledning av propositionen 1974:1 i vad avser anslag för budgetåret 1974/75 inom utrikesdepartementets verksamhetsområde jämte motioner.

Utrikesdepartementet m. m.

1. Utrikesförvaltningen. Kungl. Maj:t har i propositionen 1974:1, bilaga 5 (punkten A 1, s. 4–6) föreslagit riksdagen att

1. bemyndiga Kungl. Maj:t att i utrikesdepartementet inrätta två tjänster som kansliråd i Cr 1,

2. till *Utrikesförvaltningen* för budgetåret 1974/75 anvisa ett förslagsanslag av 180 418 000 kr.

För att möta de starkt ökade anspråken på hemmaorganisationen föreslås en förstärkning av utrikesdepartementet. Vidare föreslås upprättande av en ambassad i Kuwait under ledning av en t.f. chargé d'affaires.

Den ökade arbetsbelastningen vid vissa utlandsmyndigheter har i möjligaste mån mötts med omDispositionering av befintliga tjänster samt, där så befunnits lämpligt, med nyanställning av lokalanställd personal, varigenom utsända tjänstemän kunnat utnyttjas för mera kvalificerade uppgifter.

Sedan år 1964 har årligen antagits en aspirantgrupp för utbildning enligt en av Kungl. Maj:t fastställd tvåårig utbildningsplan. Antalet aspiranter i den grupp som antogs innevarande budgetår fastställdes till åtta. För 1974/75 års grupp beräknas i propositionen antalet aspiranter till tolv. Härigenom kommer det sammanlagda antalet aspiranter, som för närvarande uppgår till 23, att under nästa budgetår minska till 20.

Utskottet

Vid föredragning inför utskottet har framgått att ytterligare behov av personalförstärkning kan komma att uppstå om Sverige vid nästkommande årsskifte blir medlem av FN:s säkerhetsråd och FN:s ekonomiska och sociala råd (ECOSOC), liksom till följd av en ytterligare utbyggnad av den svenska representationen i Mellanöstern/Nordafrika som nu övervägs.

Med propositionen 1963:75 underställdes riksdagen förslag om ett nytt system för rekrytering och utbildning inom utrikesförvaltningen. Detta skulle bestå i en lönad aspirantutbildning om cirka 2 1/2 år kombinerad med bl. a. tjänstgöring i utrikesdepartementet, vid utlandsmyndighet och i något fackdepartement. Systemet syftade till att vidmakthålla en någorlunda jämn tillströmning av kvalificerade sökande till utrikestjänsten och att ge andra grenar av samhällsverksamheten en

bredare och kvalitativt förbättrad rekryteringsbas för tjänstemän med internationellt betonade arbetsuppgifter.

Riksdagen tillstyrkte (SU 1963:125) Kungl. Maj:ts förslag och hade ingen erinran emot att aspirantutbildningen senare gjordes obligatorisk för sökande till utrikestjänsten (SU 1967:3).

Utskottet, som inhämtat att aspirantutbildningen väl har motsvarat förväntningarna, förutsätter att medelsanvisning härför sker med beaktande av de syften som rekryteringssystemet skall tillgodose.

Utskottet hemställer

att riksdagen

1. bemyndigar Kungl. Maj:t att i utrikesdepartementet inrätta två tjänster som kansliråd i Cr 1,
2. till *Utrikesförvaltningen* för budgetåret 1974/75 anvisar ett förslagsanslag av 180 418 000 kr.

2. Representationsbidrag till utlandstjänstemän m. fl. anslag. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts i propositionen 1974:1 bilaga 5 (utrikesdepartementet) under A 2—A 10 (s. 6—9) framlagda förslag och hemställer att riksdagen för budgetåret 1974/75 anvisar

1. till *Representationsbidrag till utlandstjänstemän* ett reservationsanslag av 4 050 000 kr.,
2. till *Inventarier för beskickningar, delegationer och konsulat* ett reservationsanslag av 5 593 000 kr.,
3. till *Kursdifferenser* ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
4. till *Ersättning åt olönade konsuler* ett förslagsanslag av 2 060 000 kr.,
5. till *Särskilda förhandlingar med annan stat eller inom internationell organisation* ett förslagsanslag av 7 800 000 kr.,
6. till *Kostnader för vissa nämnder m. m.* ett förslagsanslag av 255 000 kr.,
7. till *Kommittéer m. m.* ett reservationsanslag av 365 000 kr.,
8. till *Extra utgifter* ett reservationsanslag av 305 000 kr.,
9. till *Tillfälliga representationskostnader* ett förslagsanslag av 1 000 000 kr.

Bidrag till vissa internationella organisationer

3. Förenta Nationerna. Kungl. Maj:t har (punkten B 1, s. 10) föreslagit riksdagen att till Förenta Nationerna för budgetåret 1974/75 anvisa ett förslagsanslag av 20 200 000 kr.

Det framgår av propositionen att av detta belopp 3,6 milj. kr. beräknas för Sveriges bidrag till kostnaden för FN:s vaktstyrka i Mellersta östern (UNEF) samt 2 milj. kr. för Sveriges frivilliga bidrag till FN:s verksamhet i Cypern (UNFICYP).

Utskottet har erfärut att Sveriges fordringar på FN för åtaganden inom

ramen för fredsbevarande operationer, enligt fakturor per den 1 januari 1974, uppgår till sammanlagt ca 37 milj. kr., sedan FN:s avbetalningar - sammanlagt ca 337 milj. kr. — avräknats.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer

att riksdagen till *Förenta Nationerna* för budgetåret 1974/75 anvisar ett förslagsanslag av 20 200 000 kr.

4. Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) m. fl. anslag. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkterna B 2—B 5, s. 10--12) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1974/75 anvisar

1. till *Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD)* ett förslagsanslag av 6 000 000 kr.,
2. till *Europeiska frihandelssammanslutningen (EFTA)* ett förslagsanslag av 2 750 000 kr.,
3. till *Europarådet* ett förslagsanslag av 4 700 000 kr.,
4. till *Övriga internationella organisationer m. m.* ett förslagsanslag av 55 000 kr.

Information om Sverige i utlandet

5. Svenska institutet m. fl. anslag. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkterna D 1—D 3, s. 67--71) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1974/75 anvisar

1. till *Svenska institutet* ett reservationsanslag av 11 233 000 kr.,
2. till *Sveriges Radios programverksamhet för utlandet* ett anslag av 12 177 000 kr.,
3. till *Övrig information om Sverige i utlandet* ett reservationsanslag av 4 599 000 kr.

Diverse

6. Ekonomiskt bistånd till svenska medborgare i utlandet m. fl. anslag. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkterna E 1—E 2, s. 72) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1974/75 anvisar

1. till *Ekonomiskt bistånd till svenska medborgare i utlandet m. m.* ett förslagsanslag av 400 000 kr.,
2. till *Bestridande av resekostnader för inom Förenta Nationerna utsedda svenska stipendiater* ett reservationsanslag av 22 000 kr.

7. Information om mellanfolkligt samarbete och utrikespolitiska frågor. Kungl. Maj:t har (punkten E 3, s. 72--75) föreslagit riksdagen att till information om mellanfolkligt samarbete och utrikespolitiska frågor för budgetåret 1974/75 anvisa ett anslag av 1 705 000 kr.

Under detta anslag beräknas bl. a. medel för svenska FN-förbundet. Departementschefen anför att förbundet, som bör vara det organ som har den centrala ställningen i fråga om allmän information i Sverige om FN och fackorganens verksamhet, bör erhålla ett med 47 000 kr. höjt bidrag – dvs. 490 000 kr.

För bidrag till Svenska sektionen av Amnesty International beräknas ett belopp av 15 000 kr.

Amnesty International arbetar för de mänskliga rättigheterna och i synnerhet för frigivning av politiska fångar, mot tortyr och dödsstraff. En angelägen uppgift är också att i Sverige sprida information om förhållanden i vad gäller mänskliga rättigheter i andra länder. För att nå detta syfte har under de senaste åren framställts fyra större utställningar, en serie skrifter om bl. a. dödsstraff och tortyr, faktablad, Amnestybulletiner m. m. För att möjliggöra en fortlöpande informationsverksamhet av önskad omfattning till en kostnad av ca 52 000 kr. behövs enligt sektionens anslagsframställning ett statligt bidrag på 30 000 kr.

Motionerna

I *motionen 1974:400* av fru Theorin och Thorsson (s) hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär förslag om översättning till svenska språket och spridning av FN-rapporter.

I *motionen 1974:659* av herrar Hjorth och Svensson i Kungälv (s) föreslås att riksdagen beviljar Svenska sektionen av Amnesty International ett anslag på 30 000 kr., att riksdagen till information om mellanfolkligt samarbete och utrikespolitiska frågor för budgetåret 1974/75 anvisar ett anslag av 1 720 000 kr.

Utskottet

Utskottet delar den uppfattning som kommit till uttryck i motionen 1974:400 att de rapporter som utges av FN:s fasta organ och expertkommittéer utgör ett betydelsefullt internationellt faktamaterial. Det är angeläget att detta material kan utnyttjas av intresserade personer och institutioner i vårt land. Ett problem är ofta att materialet inte föreligger i svensk översättning. I andra fall är svårigheten snarare den att de personer som skulle ha intresse av materialet, antingen det har översatts eller ej, saknar kännedom om dess existens. Utskottet har erfarit att utrikesdepartementet kommer att utreda vilka åtgärder som kan vidtas i syfte att göra ifrågavarande material lättare tillgängligt. Utskottet finner i likhet med departementschefen att svenska FN-förbundet bör ha en central roll i fråga om den allmänna informationen i Sverige om FN:s och fackorganens verksamhet och utgår ifrån att detta beaktas i departementets utredning.

Förslaget i motionen 1974:659 överensstämmer med den anslagsframställning som svenska sektionen av Amnesty International ingett till utrikesdepartementet avseende sin informationsverksamhet i Sverige

under budgetåret 1974/75.

Utskottet har erfarit att sektionen 1973 erhållit bidrag bl. a. från SIDA med 6 000 kr. och från utrikesdepartementet med 3 000 kr., vilket senare belopp lämnats som bidrag till en konferens. För 1974 har SIDA ställt en summa av 10 000 kr. till förfogande.

I propositionen 1974:1 föreslås att sektionen för sin informationsverksamhet under budgetåret 1974/75 skall erhålla ett bidrag med 15 000 kr., dvs. hälften av det begärda beloppet. Orsaken till att större belopp inte föreslås är, enligt vad utskottet inhämtat, tvåfaldig. Dels har det inte varit möjligt att höja det sammanlagda beloppet till information om mellanfolkligt samarbete och utrikespolitiska frågor med mer än 75 000 kr., varvid Utrikespolitiska institutet och Svenska FN-förbundet prioriterats i enlighet med av riksdagen tidigare uttalade önskemål. Dels har departementet inte velat föreslå ett större belopp första gången ett anslag beviljas direkt över statsbudgeten, bl. a. då andra jämförbara organisationer inte erhållit anslag på mer än 15 000 kr. under en följd av år. Utskottet finner att skäl sålunda föreligger för att bidraget till svenska sektionen av Amnesty International under budgetåret 1974/75 bestämmas till 15 000 kr. Mot denna bakgrund avstyrks motionen 1974:659.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen anser motionen 1974:400 besvarad med vad utskottet anfört,
2. att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag på motionen 1974:659 till *Information om mellanfolkligt samarbete och utrikespolitiska frågor* för budgetåret 1974/75 anvisar ett anslag av 1 705 000 kr.

8. Bidrag till Stockholms internationella fredsforskningsinstitut. Vissa åtgärder för rustningsbegränsning och kontroll. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkterna E 4–E 5, s. 75–77) och hemställer att riksdagen för budgetåret 1974/75 anvisar

1. till *Bidrag till Stockholms internationella fredsforskningsinstitut* ett reservationsanslag av 3 867 000 kr.,
2. till *Vissa åtgärder för rustningsbegränsning och kontroll* ett förslagsanslag av 2 746 000 kr.

Statens allmänna fastighetsfond

9. Inköp, uppförande och istandsättande av fastigheter för utrikesrepresentationen. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkten II:5, s. 78–79) och hemställer

att riksdagen till *Inköp, uppförande och istandsättande av fastigheter för utrikesrepresentationen* för budgetåret 1974/75 anvisar ett investeringsanslag av 12 000 000 kr.

Statens utlåningsfonder

10. Utrikesförvaltningens lånefond. Biståndsförvaltningens lånefond. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkterna IV:1–IV:2, s. 79–80) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1974/75 anvisar

1. till *Utrikesförvaltningens lånefond* ett investeringsanslag av 300 000 kr.,
2. till *Biståndsförvaltningens lånefond* ett investeringsanslag av 1 000 kr.

11. Uppskjuten fråga. Utskottet kommer framdeles att avge betänkande i fråga om Kungl. Maj:ts under avsnittet C framlagda förslag om internationellt utvecklingssamarbete, vilket utskottet här anmäler.

Stockholm den 12 februari 1974

På utrikesutskottets vägnar
ARNE GEIJER

Närvarande: Herr Arne Geijer i Stockholm (s), fru Nettelbrandt (fp), herrar Hernelius (m), Antonsson (c), fru Lewén-Eliasson (s), herrar Adamsson (s), Palm (s), Turesson (m), Hellström (s), Åberg (fp), Ericson i Örebro (s), Nilsson i Stockholm (s) och Karlsson i Mariefred (c).